

Jordi Sarrá

(1935 - 1990)

SISTEMA DE LECTURA PÚBLICA
DE CATALUNYA. BIBLIO VILASECA

1723640340

AJUNTAMENT DE VILA-SECA

Jordi Sarrá

AJUNTAMENT DE VILA-SECA

Jardi Sarrá
(1935 - 1990)

PALAU DE LA DIPUTACIÓ DE TARRAGONA
Novembre - desembre de 1993

L'Ajuntament de Vila-seca, agraeix la col.laboració de les persones i institucions que desinteressadament han fet possible aquesta exposició i la col.laboració especial de Víctor Xandri i Josep Branchat.

Comissària de l'exposició:
Dolors Molas.

Catàleg:
Museu d'Art Modern de Tarragona.

Muntatge de l'exposició:
Serveis Tècnics de la Diputació de Tarragona.

Fotografies:
Joan Alberich i Rion.

Edita:
Ajuntament de Vila-seca.
Imprès per F. Sugrañes Editors, S.A.
Sant Francesc, 10, Tarragona.
Dipòsit legal: T. 1790 - 1993

Sempre que he de parlar sobre la vida o l'obra d'un convilità, sigui qui na sigui la seva faceta artística o humana, em vénen a la memòria aquells versos que Konstandinos P. Kavafis va escriure en ocasió d'un homenatge a un poeta que havia mort en la flor de la joventut. En aquell poema s'insistia sobre el fet que fos un convilità qui parlés de les virtuts de l'artista: «Una cosa molt fina i de bon gust. Tu podrás, ets la per persona adient, per escriure com cal per a un dels nostres». I amb aquella alta moralitat que el poeta grec posava en les composicions, acabava el poema recordatori a Ammonis expressant el desig que els versos tinguin «quelcom de la nostra vida, que el ritme i cada frase manifestin que un Alexandrí escriu sobre un Alexandrí».

També jo avui, d'una manera especial i vibrant, voldria que es notés que un vila-secà escriu sobre un vila-secà. Perquè, al meu entendre, es tracta de donar categoria universal al localisme. Només així els sentiments i les expressions arriben a trobar el seu canal idoni, que és la paraula, l'art i la comunicació.

Avui parlaré de Jordi Sarrà i Rabascall, nat a Vila-seca el 13 de juny de 1935. La seva biografia està trenada amb la llum viva del Mediterrani, amb les olors dolces de la garrofina, els colors ocres de la vinya i dels avellaners —quan arriba el setembre— o amb la suavitat de les plujes quan aquestes amaren els bancals de la verdura. Ell tenia el color dels nostres carrers i la veu, entre greu i matisada, dels nostres vents. Per això jo, que li sóc convilità i li coneix el tremp, puc parlar d'ell i entendre i ara pregonar la seva vida i obra. És un vila-secà qui parla d'un altre vila-secà.

A casa, emmarcada en fusta clara, tinc una caricatura de Sarrà. Està dibuixada sobre un cartró qualsevol, amb llapis carbó, i representa el meu avi, Joan Tous i Massoni, de perfil, vestit amb la brusa típica de pagès i mocador de coll. Aquest dibuix va ser realitzat el 10-12-48, quan Jordi Sarrà tenia tretze anys, mentre el seu pare treballava a la barberia de la plaça de Voltes. Aleshores l'avi Joan va dir que Sarrà prometia. En una altra ocasió li va demanar que dibuixés una dona ventant-se —una dona amb el vano a la mà és una imatge que evoca el populisme dels nostres carrers, a l'església o al cinema, a l'estiu xafogós— i, aleshores, Sarrà va començar a dibuixar per un extrem del vano i, com si fos per art d'enquerteri, darrera del vano s'anà perfilant el braç i després el rostre d'una senyora. Aleshores el meu avi Joan també va dir que Sarrà prometia, perquè tenia tècnica i sensibilitat per a captar els moviments i la llum.

Jordi Sarrà l'any 1960 emprèn el seu primer viatge a la França mítica i bohèmia de postguerra. París ha estat durant moltes dècades l'imant més poderós actuant sobre els artistes d'arreu d'Europa o d'Amèrica, especialment des d'un racó vora el Sena anomenat Montmartre. En aquesta plaça hi bull la cultura amb una força inusual. No és tan sols la pintura, sinó també la música, el pensament i la política que converten Montmartre en una escola d'art viva, agitadora i popular.

El Jove pintor Sarrà s'instal·la vora el Sena amb els cavallets i teles i una vella maleta on, a més a més de les il·lusions de joventut i d'artista, hi té plegats els coneixements apresos dels vells professors: de l'escultor J. Salvadó Voltes, Modest Gené o Ramon Viñes i de l'Escola d'Arts i Oficis de Barcelona i de l'Escola Taller d'Art de Tarragona. Entre els plecs d'aquests aprenentatges ja hi ha una certa experiència, apresa a les exposicions fetes a Tarragona, Reus o Barcelona, algunes d'elles realitzades en col·laboració amb artistes ja consagrats, com Alfred Opisso. En aquella vella maleta desplegada en ple brogit de Montmartre es veu, sobretot, un grapat de terra vila-seca i l'olor dels seus camps i una espurna d'aquella llum que gospireja com un so entre la pedra i l'aixada, o el silenci dels carrers, quan arriba el vespre, a l'hivern... És aquest món íntim i local el que permet treure endavant una obra pròpia i, per tant, singular i universal.

Com singular va ser la seva descoberta artística i d'entrada al món de la cultura parisenca. Ell mateix ho contava. Un dia que es trobava treballant al carrer, amb els cavallets, les teles i les pintures parades sobre la vorera —com feien una munió de pintors bohemis tots els dies de l'any i des d'anys i panys—, la porta mal oberta d'un automòbil que s'havia aturat ran de vorera li va llençar per terra tot l'instrumental de treball. La mestressa del cotxe era Mme. Lucie Valore, vídua del pintor M. Utrillo. Com si fos un d'aquells accidents fortuïts que hem vist en tantes ocasions en el cinema, va començar una tanda de disculpes i paraules i, mentre arreplegaven els papers i els pots escampats per l'asfalt, sorgí l'interès per aquells dibuixos i pel jove artista que els havia fet. De seguida va establir-se una relació d'amistat que va permetre que Sarrà entrés en contacte amb les sales d'exposició de moda i que fes coneixença amb artistes europeus. Curiosament la porta mal oberta d'un automòbil va facilitar el camí i acabà per obrir-li unes altres portes: les portes de la popularitat.

La producció artística del nostre pintor aviat va ser exposada a les galeries de Cannes, París o Chanteauroux; s'establí una coneixença amb pintors de la categoria de Picasso, Fonjita, Van Dongen i Dalí. Els seus dibuixos i pintures obtindran una forta influència d'aquell corrent artístic que aleshores encara tenia força a Europa, com va ser l'expressionisme fauvista. Però no es tracta d'una simple acceptació o còpia fàcil de la moda, sinó que Sarrà l'assimila i la readapta a la categoria de valors que ell havia après del seu poble. És a dir, personalitza l'estil i posa en

els elements dels seus quadres i dibuixos aquell bri de llum que trobem en les nostres pedres, aquella evocació d'olors del camp o en les fesomies de les mares entendrides pel pes d'un fill entre els braços...

Després d'una llarga estada a França —de 1960 a 1964—, torna a Catalunya i inicia un nou període creatiu que li permetrà aconseguir, per exemple, la Medalla Tapiro de plata a Tarragona (1968) i exposar a les principals galeries i centres culturals del país: Barcelona, Tarragona, Mataró, Reus, Valls, Altafulla o Saragossa.

La seva darrera exposició va ser a Vila-seca, l'any 1989, a la Biblioteca Pública, i l'acte es va convertir en un veritable homenatge popular a la seva figura i a la seva obra. El poble retrobava el pintor, però, sobretot, l'amic, el convilità. Molta gent encara recorda els seus primers dibuixos —com el del meu avi, en un retall de cartronet blanc o de la dona amb un vano a la mà— i la seva primera exposició, feta per la festa major d'estiu l'any 1951.

Jordi Sarrà i Rabascall va morir a Reus l'any 1990. Tanmateix, ens queda la seva obra.

L'obra de Sarrà és difícil d'encaixar en un únic motlló estilístic. Si això fos possible no podríem parlar d'evolució, el món de les línies i colors seria estàtic i, per tant, condemnat a morir. Ara no he de fer pas una crítica pictòrica dels seus quadres o dibuixos, però em sembla que el seu és un impressionisme més racional de l'habitual. O és, tal vegada, que nosaltres coneixem l'ànima dels quadres i algunes vegades el cos? És a dir, sabem de les coses que alimentaren i empenyeren l'estructura de la seva obra i molts dels paisatges i de les persones que traslladava al paper, a la tela. Ja he dit que és un vila-secà qui parla d'un altre vila-secà. I això, a vegades, pot trair la crítica, però mai —això sí que no—, l'admiració i l'estima per una persona que és dels seus.

L'Ajuntament de Vila-seca i jo mateix ens sentim molt satisfets de poder aplegar en aquest catàleg l'obra possible de Jordi Sarrà. Era un deute que ens havíem imposat davant de l'home que, amb els seus pinzells i llapis, ha donat a conèixer una nova imatge del poble, que ha aportat una mica més de llum i color al món de l'art contemporani. I ha estat amb claror i color dels nostres, per això crec que avui som un poc més universals.

No sé si, com escrivia Kavafis, la paraula de reconeixement i d'homenatge haurà estat prou clara i brillant. Si més no, només pretenia fer-vos veure que l'obra de Sarrà té «quelcom de la nostra vida». I només per això ja és important.

Josep Poblet i Tous
Alcalde de Vila-seca

JORDI SARRÀ i RABASCALL

Neix a Vila-seca el 13 de juny de 1935.

Les seves joguines foren el llapis i el paper. Quan només tenia vuit anys passava hores a la barberia del seu pare fent retrats als clients.

L'any 1944, l'escultor vila-secà Joan Salvadó i Voltes li donà les primeres lliçons de dibuix. El petit Jordi interpretava al llapis-carbó les escultures d'en Joan, mentre aquest li parlava del París que conegué als anys 20.

L'any 1950, pren les segones lliçons de la mà de l'escultor reusenc Modest Gené.

El 1951, amb setze anys, es traslladà a Barcelona per estudiar a l'Escola Sant Jordi al costat del professor Soriano Montagut, de qui fou alumne destacat tant per la seva joventut com pels excel·lents resultats que obtingué en els seus treballs.

Després, tornà a Tarragona i estudià a l'Escola d'Art de la Diputació amb els professors Antoni Gonzalo Lindín i Lluís M. Saumells.

L'any 1954, als dinou anys, fa la primera exposició a Tarragona, a la qual en succeïren d'altres a Reus i Barcelona, fins a l'any 1959.

L'any 1960 viatjà per primera vegada a París, on es deixà encisar pel «fauvisme» i l'impressionisme, que marcaren definitivament la pauta estilística de la seva obra. Allí conegué a Madame Utrillo, vídua del pintor impressionista Maurice Utrillo que l'introduí als cercles parisenques mitjançant una sèrie d'exposicions que obtingueren gran èxit i foren molt elogiades per la crítica francesa. Allí va conèixer un bon nombre de pintors, entre ells Picabia, Picasso i Dalí. Durant el temps que va viure a París, estudià els clàssics visitant museus.

Va tornar a Tarragona i l'any 1968 aconseguí el premi provincial Medalla Tapiro de plata, de la Diputació de Tarragona.

Jordi Sarrà es dedicà únicament i exclusivament al seu treball pictòric. Exposà ininterrompidament arreu de l'Estat en sales privades. Sala Lleonart de Barcelona, sala Crecelius de Tarragona, Museu Municipal de Mataró, sala Naharro de Saragossa, galeria Pasqual Fort de Tarragona, galeria Anquin's de Reus, sala d'Art Canuda de Barcelona, sala Sant Roc de Valls, Esteban Duran Show Room de Tarragona i sala Tavern de Barcelona, entre d'altres.

Jordi Sarrà amb Mme. Utrillo. París 1961

Tornà a París en diverses ocasions.

L'any 1988 formà part del col·lectiu d'artistes «Groc-Blau», de Vila-seca i Salou, que exposà a: Biblioteca de Vila-seca, Torre Vella de Salou, Diputació de Tarragona, sala Sant Roc de Valls, i a les ciutats de Bilbao, Madrid i Alcanyís.

L'any 1989 exposà a la Biblioteca de Vila-seca, realitzant així un dels seus desitjos més antics: el rendir homenatge al seu primer mestre Joan Salvadó i Voltes, a qui en Jordi considerà sempre com el seu pare artístic, la relació del qual va influir tant decisivament la seva trajectòria, a la Vila-seca natal d'ambdós.

Jordi Sarrà i Rabascall mor el 28 de març de 1990 a Reus. Ens deixa la seva obra.

Dolors Molas

París 1967

BIBLIOGRAFIA

ANÒNIM: «JEUNE HOMME JE SUIS Mme. UTRILLO», diari Paris-presse-l'intransigeant (sense data; potser de l'any 1960, quan Jordi Sarrà va fer el primer viatge a París).

ANÒNIM: «El pintor de Vila-seca, Jordi Sarrà, triunfa en París» (no es coneix el nom del diari ni la data, però sobre el mes d'abril de 1961). En aquest article es fa referència a un altre publicat al diari «El Correo Catalán», Barcelona, amb el títol «Quince sombreros» i de data «...el pasado día 12 de los corrientes» (aquest retall de premsa no el tenim).

BAIXERAS, Josep A.: «CARNET TARRAGONÍ (1963-1975)». Institut d'Estudis Tarraconenses Ramon Berenguer IV. 1983.

CERVERA, Jordi: «Jordi Sarrà, una vida sense sort». Nou Diari, Tarragona, 14 de juny de 1992.

FUENTE, Daniel de la: «SARRÀ: Regresa de París y gana la Medalla Tapiró». Diario Español, Tarragona, 1 de novembre de 1968.

GARCÍA LUNA: «NATI Y JORDI». Diario Español, Tarragona, 11 de febrer de 1970.

GARCÍA LUNA: «ÓLEOS Y DIBUJOS DE JORDI SARRÀ EN LA SALA DE INICIATIVA». Diario Español, Tarragona, 3 de juliol de 1970.

GRAÑA, Bernardino: «Pinta en Montmartre y expone ahora en Reus». El Correo Catalán, Barcelona, 19 de març de 1972.

GRAÑA, Bernardino: Text del catàleg de l'exposició «Caja de Ahorros Provincial de Tarragona». Reus, 1972 (març).

JUANPERE, A.: «VILA-SECA. L'Ajuntament homenatjarà el desaparegut pintor Jordi Sarrà». Diari de Tarragona, Tarragona, 28 de març de 1992.

LERINA, Madeleine: «A la Galerie Cézanne Lucie Valore Utrillo et Jordi Sarrà». Diari Nice-Midi. Cannes, 27 d'abril de 1961.

MAESTRONI, P.C.: Text del catàleg de l'exposició «Galerie Cézanne». Cannes, 1961 (març-maig).

PONT DE FUSTA, Redacció: «JORDI SARRÀ: Ha mort un artista». Abril de 1990.

SAUMELLS, Lluís M.: Text del catàleg de l'exposició «Galerías Layetanas». Barcelona, 1957 (gener).

LA VANGUARDIA, Redacció: «Jordi Sarrà. Sala Tavern». 14 de gener de 1989. Pàg. 38 GUÍA DE EXPOSICIONES.

Amb Ceferino Olivé i el senyor Cusiné
a Reus, l'any 1989

Exposició Biblioteca Vila-seca
any 1989
amb Àngels González
Regidora de Cultura

TEXTOS

EL JOC I EL SOMNI EN LA PINTURA DE JORDI SARRÀ

Bernardino Graña, un pulcre poeta galleg que vaig tenir de professor de literatura a l'Institut de Reus, referint-se a la pintura de Jordi Sarrà, parlava d'una màgia, d'una taumatúrgia dels pocs que saben jugar amb el foc de l'espirit. Certament, Jordi Sarrà va jugar amb el foc de l'espirit. Però tot joc comporta un risc, i més encara quan el foc n'és l'element. El nostre pintor fou consumit per aquest foc de l'espirit; aviat ho donà tot prematurament. Tanmateix, la seva generositat artística no li va ser del tot reconeguda i els camins de la solitud isolaren el seu art. Dels temps de plenitud del pintor, Bernardino Graña digué: «Sarrà-pintura és una festa». És una insistència sobre la idea del joc. La pintura de Jordi Sarrà és una pintura lúdica. Ho va ser fins a l'últim moment, a desgrat de tot, perquè el joc no està barallat amb el somni. L'any 89, un crític de «La Vanguardia» deia: «allí on creiem trobar una expressió més personal, propera al realisme màgic, és en els seus dibuixos». En els dibuixos la fase lúdica hi és encara més manifesta. La línia pura del dibuix segueix una trajectòria agosarada i enjogassada. Amb un recorregut minuciós fa de l'anècdota un joc de galanteries en els seus dibuixos de l'època de París, en els anys 60; els més representatius són els que ens ofereixen la repetida dama amb els més variats models de barrets d'una imaginació inesgotable, i els dibuixos d'uns fabulosos munts de sabates, totes prodigiosament diferents. Uns nus en elegants posicions esportives ens recorden escenes hel·lèniques. Posteriorment va incorporar el color al dibuix; la «maternitat» de l'any 88 n'és una mostra. La tendresa i la serenor es reflecteixen en els rostres d'aquesta maternitat. El sentiment filial de Jordi Sarrà s'hi manifesta clarament. La figura de l'arlequí fou un dels motius que més sovintejaren en l'obra de Sarrà. En els seus arlequins intenta atrapar el pas de la joventut. És una lluita personal. La solitud dels seus arlequins traspua una certa amargor només atenuada pels colors encasellats en les figures romboïdes del mallot. Jordi Sarrà, en cada pintura hi deixà un esquinçall d'ell mateix, i el seu espiritu d'artista s'anà esberllant. Només el somni podia oferir escalf a la seva freda solitud.

Joan M. Pujals
Conseller d'Ensenyament
i Diputat al Parlament de Catalunya

ENTRE LA REALITAT I EL SOMNI

En un principi la idea de poble, de comarca, de nació, és una cosa abstracta i vaporosa, difícil d'entendre. Qualsevol idea sembla que necessita d'un mínim suport material o una altra referència per a poder-la assimilar i recrear en tot el seu valor i extensió.

I aquest suport és la vida quotidiana, entesa en un sentit ampli. Tan ampli que inclogui les carreteres d'un espai geogràfic, les societats i les indústries, la veu i les cançons, l'oci, els monuments, el menjar, el caràcter de la seva gent, els fils polítics i l'aire i la seva llum, el sofriment de les persones...

Tot això i més són els fils amb els quals anem teixint la idea de poble, de comarca, de nació. És a dir, de l'entramat de la vida social i culta. D'aquesta manera aquella idea inicial abstracte acaba cristal·litzant en la més bella de les realitats i en la qual l'home troba la millor saó. Algunes persones o col·lectius són especialistes en descobrir-nos les realitats i els somnis del nostre entorn i en fer quallar la bellesa que ens envolta. Els pintors, per exemple.

Ara mateix, amb motiu de l'exposició i publicació en catàleg de l'obra pictòrica de Jordi Sarrà —que tan encertadament ha aplegat l'ajuntament de Vila-seca—, penso en les grans aportacions al caràcter de poble, de comarca i de país, que han fet infinitat de gent i col·lectius. Sense a penes adonar-se'n, tots ells ens han fornit un patrimoni que avui ens identifica. I, sobretot, ens aporta varietat, força i solidesa. Tant fa els estils o els camins triats. Ja he dit abans que un poble, una comarca o un país, només són vius si el seu teixit és plural i ple de gruixos. I en qualsevol temps i època.

En aquest sentit l'obra de Jordi Sarrà Rabascall (Vila-seca, 1935-Reus, 1990), és una aportació més, original, valiosa i diversa al patrimoni d'aquesta comunitat. La seva obra és entre fantasiosa, dura, infantil i fotogràfica, com si hagués volgut retratar el món contemporani des de diversos angles. I és aquesta varietat d'enfocs, aquest pluralisme de Sarrà, allò que ens havia fet pensar en el patrimoni social del nostre poble, de la nostra comarca i del nostre país.

Artistes com Sarrà ajuden a consolidar les idees abstractes sobre la geografia i l'home. El seu mèrit principal era que pintava somnis i idees, amb la gràcia però, que en cada pinzellada hi deixava encara —volgudament—, més elements per al somni i la imaginació. D'aquesta manera la font creativa no s'esgota i contribueix a fer-nos més viva l'existència.

Josep Mariné i Grau
President de la Diputació de Tarragona

PINTURA DE L'INSTINT I DEL COR

Analitzar, segons el nostre criteri, les persones que, per diferents circumstàncies, han conviscut amb nosaltres, se'n fa difícil. No és fàcil ajustar-les a la realitat objectiva, perquè entre elles i vosaltres existeix el sentiment que sorgeix de la convivència i d'una profunda amistat.

Dit això, en aquest comentari no vull seguir l'ordre que seria propi d'una àmplia biografia, només vull iniciar unes petites pinzellades que tenen el seu origen en l'obra i els records que l'amic Jordi ens ha deixat. De cap manera no podrem conèixer la seva gran personalitat si no entrelacem la seva obra amb les seves actituds i l'entorn del qual fou protagonista.

Ell ha estat una persona que ens ha deixat un record molt entranyable a tots els qui l'hem tractat. Fou molt estimat i volgut, tant per la seva bondat com per la seva generositat. El seu caràcter tímid i emocional generava, al seu entorn, actituds molt diferents, però els qui coneixíem profundament enteníem la filosofia que aplicava a totes les coses, i descobríem, dia a dia, nous valors del seu intens sentiment poètic que impregnava tota l'expressió de la seva obra. Per altra banda, era incomprès a causa de la seva timidesa i la seva actitud sentimental que, possiblement, en determinats moments fou la causa d'una solitud que el colpí fins i tot físicament, fins a la trista i prematura fi de la seva vida.

Si observem la seva obra veurem com s'hi desenvolupa un procés, ben significatiu, des dels seus inicis fins al final. En aquest procés queda demonstrada la seva gran personalitat, en el decurs del qual l'evolució de la seva obra queda condicionada de forma només circumstancial. Comença amb una preocupació per la fidelitat objectiva, tal i com es fa palesa en tots els inicis en el camp artístic, però veiem en aquest començament com s'inicia ja la lluita per expressar el seu món intern, el món subjectiu de què, més tard, naixeria la temàtica que el caracteritzà. Així, de mica en mica, trenca amb la fidelitat objectiva per immergir-se en el veritable món intern.

Possiblement molt influenciat per la seva feina de delineant, es dedicà algun temps al dibuix a la tinta. La seva obra va esdevenir un treball preciosista i de gran riquesa gràfica. La seva fantasia utòpica es recreà en la concepció d'imatges masculines i femenines executades des d'una òptica orientalista, quasi gaudiniana, entre sabates, capells, carrosses i balcons.

Després, aquesta visió va prenent cos a mida que va integrant-se en el món del color, per mitjà del qual s'expressa de forma molt personal.

Comença la fugida d'aquestes experiències inicials, es rebel·la contra el seu propi entorn i emprèn el camí de l'aventura. Es trasllada a París. Ha triat i ha descobert un món que s'apropa a tot allò que ell somniava i en el qual podrà fer realitat la seva utopia espiritual. L'escola de París és el seu mirall, el lloc històric de la presència d'artistes bohemis convertits en pintors que han assolit l'èxit i la fama des de la seva obra contrària a tota expressió tradicional. París és Picasso, Chagall i el mateix Utrillo, amb qui, per mediació de la seva vídua, connectà a través dels ambients del record i del sentimentalisme, en els quals proliferaven els clowns, l'arlequí, les ballarines, etc.

Aquesta influència penetra la seva obra, que es converteix en una pintura fresca i àgil, carregada d'emocions, que accentua tots els somnis continguts. Lluny dels esquemes formals que imposa l'academicisme, aclamats per la nostra societat esnob i burgesa, realitza, en la seva obra, un exercici inventiu a base de línies i color, que esdevé una manera d'expressió allunyada dels conceptes impressionistes. Amb aquesta sintaxi visual aconsegueix establir la relació entre la seva capacitat intel·lectual i la seva potència emocional, que situa la seva obra entre el fauvisme i l'expressionisme. Per mitjà del color ens suggereix el seu propi sentiment, ens mostra el seu interior expressat en imatges, que equivalen, absolutament, a la seva emoció sensual. Les figures representades formen part, en la majoria dels casos, d'una superfície textural inacabada, amb la qual ens fa entendre, plàsticament, aquella seva íntima rebel·lia envers el seu propi treball.

Finalment, i sense cap voluntat de definició, podríem parlar de la seva obra com de la *pintura de l'instint i del cor*, una obra que reflecteix la seva indiscutible personalitat, que, malauradament, no ha estat mai reconeguda ni valorada, com mai no s'ha reconegut ni valorat la seva fi-delit a aquella inabastable utopia que fou signe irrenunciable de la seva pròpia vida, que esmerçà, desinteressadament, com a testimoni del seu temps.

Ramon Ferran

BREUS COMENTARIS A DOS QUADRES DE JORDI SARRÀ

CARRER MAJOR (2)

Als tretze anys, en Jordi posseeix uns coneixements de perspectiva, llums iombres i un domini de la tècnica pictòrica sorprenents.

En Jordi recordà sempre amb nostàlgia la seva infància i l'escenari on va transcorrer: les persones, la tranquil·litat d'una Vila-seca sense cotxes, la familiaritat de la gent, que l'adolescent contemplava amb afany de conèixer.

Els pobles són l'estructura de l'ànima col·lectiva i influeixen sobre l'individu tan com el clima, la comarca o les tradicions.

Aquesta és la imatge de la Vila-seca anacrònica que quedà per sempre immersa a l'ànima del pintor, la perspectiva del qual s'obre davant els nostres ulls per a convidar-nos a entrar-hi i, simplement, fer-hi una passejada.

PLAÇA DE VOLTES (25)

L'home sempre ha indagat el seu voltant per tal de conèixer el món on viu i la naturalesa humana. És amb aquest afany que l'artista comença a observar i representar el món exterior amb una visió nova i, a mesura que el va coneixent, la seva obra es va subjectivitzant.

En aquest quadre en Jordi ens mostra la seva plaça de Voltes pairal, oblidant la concepció de l'espai i perspectiva tradicional i fent els volums més geomètrics i la pinzellada més atrevida, per oferir-nos així una obra més personal.

Aquest quadre ens convida a apropar-nos a l'art o a qualsevol cosa que volguem conèixer, obertament, amb visió nova, la mateixa d'aquell que veu el món cada matí com si fos nou.

Dolors Molas
Comissària de l'exposició

REPRODUCCIONS

2. CARRER MAJOR. Aquarel·la s/paper. 1948

9818
Museu d'Art de
Tarragona

10. LA BARBERIA. Grafit i aquarel·la s/paper. 1952

11. PAISATGE. Aquarel·la s/paper. 1952

BIBLIOTECA
P. LLORENÇ / 1998

24. FESTA DELS ARLEQUINS. Aiguada, pastel i grafit s/paper. 1955

25. PLAÇA DE VOLTES. Pastel s/paper. 1956

BIBLIOTECA
Museu Joan Miró

32. NOI AMB ROSA. Oli s/tauler. 1962

35. GERRO AMB FLORS. Acrilic s/tauler. 1968

BIBLIOTECA
Museu | M

37. FIGURA DE DONA. Oli s/tela. 1968

38. LA CORRIDA. Aquarel·la i tinta s/paper. 1969

39. BALLARINS DE XARLESTON. Acrílic s/tauler. 1969

40. MOULIN ROUGE. Oli s/tauler. 1969

41. NOI AMB OCELL. Oli s/tela. Sense datar (1969?)

43. NOI DEL MOCADOR VERMELL. Oli s/tela. 1974

BIBLIOTEC
SERIALS / PERIOD

45. ESCENA DE CIRC. Oli s/cartró. 1975

50. NOIA JOVE AMB POMELL DE FLORS. Oli s/tela. 1979

51. L'ESTUDIANT. Oli s/tela. 1979

CATALOGACIÓ
DE LES
OBRES EXPOSADES

1. *Autoretrat*
Grafit s/paper
21 x 15 cm
1948
Albert Sarrà

2. *Carrer Major*
Aquarel·la s/paper
24,4 x 20,5 cm
1948
Josep Sarrà

3. *Masia*
Aquarel·la s/paper
12 x 16,5 cm
1949
Josep Branchat

4. *La castanyera Xixana*
Grafit s/paper
21 × 15 cm
1949
Albert Sarrà

5. *Retrat de Maria Roig, àvia de l'artista*
Grafit s/paper
16,5 × 12 cm
(1948)
Josep Sarrà

6. *Esteve Pujals*
Grafit s/paper
29,5 × 23,5 cm
1952
Albert Sarrà

7. *Autorretrat*
Grafit s/paper
16 x 16 cm
1952

Josep M. Ribas i Prous

8. *Home amb barret*
Aquarel·la s/paper
16,5 x 13 cm
1952

Albert Sarrà

9. *Elizabeth*
Grafit i aquarel·la s/paper
21,5 x 16,5 cm
1952

Albert Sarrà

10. *La barberia*
Grafit i aquarel·la s/paper
21,5 x 16,5 cm
1952
Albert Sarrà

11. *Paisatge*
Aquarel·la s/paper
22,5 x 33 cm
1952
Josep M. Ribas i Prous

12. *L'àngel negre*
Dibuix a la ploma s/paper
21 x 29 cm
1952 (gener)
Casa Peris

13. *Fuster*
Tinta s/paper
21,5 x 16,5 cm
1953
Albert Sarrà

14. *Parraiguer*
Tinta s/paper
21,5 x 16,5 cm
1953
Albert Sarrà

15. *Cuiner*
Tinta s/paper
21,5 x 16,5 cm
1953
Albert Sarrà

16. *Maleter*
Tinta s/paper
21,6 x 16,5 cm
1953
Albert Sarrà

17. *Ceramista*
Tinta s/paper
21,5 x 16,5 cm
1953
Albert Sarrà

18. *Sombrerista*
Tinta s/paper
21,5 x 16,5 cm
1953
Albert Sarrà

19. *Rellotger*
Tinta s/paper
21,5 x 16,5 cm
1953
Albert Sarrà

20. *Paleta*
Tinta s/paper
21,5 x 16,5 cm
1953
Albert Sarrà

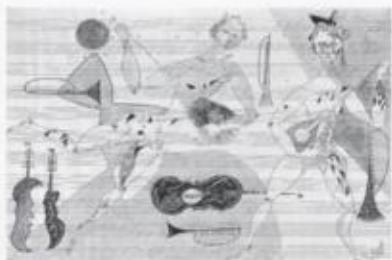

21. *Arlequi*
Tinta i aquarel·la s/paper
21,5 x 16,5 cm
1955
Albert Sarrà

22. *Retrat de Josep Sarrà*
Grafit s/paper
29 x 22 cm
1954 (14 de juliol)
Josep Sarrà

23. *Música*
Tinta s/paper
46 x 68 cm
Sense data ni signatura (1955?)
Família Aragonès-Casals

24. *Festa dels arlequins*
Aiguada, pastel i grafit s/paper
47 x 63 cm
1955
Emili Argilaga

25. *Plaça de Voltes*
Pastel s/paper
60 x 73 cm
1956
Josep sarrà

26. *Noi i vaixell*
Grafit i tinta s/paper
25 x 17 cm
1956
Josep Branchat

27. *La bailarina*
Dibuix a la ploma
26 x 33 cm
1956
Família Aragonès-Casals

28. *La gàbia*
Tinta s/paper
33×26 cm
1957
Família Aragonès-Casals

29. *Noia amb flors*
Tinta i aquarel·la s/paper
32×24 cm
1961
Pilar Sarrà

30. *Noia amb collaret*
Tinta i aquarel·la s/paper
32×24 cm
1961
Pilar Sarrà

31. *Parella*
Tinta i aquarel·la s/paper
32 x 24 cm
1961
Pilar Sarrà

32. *Noi amb rosa*
Oli s/tauler
60 x 50 cm
1962
Josep Branchat

33. *El noi del porró*
Gravat a l'aiguafort núm. 6/10
15,5 x 12 cm
1962
Josep Branchat

BIBLIOTECA
BLAVIA / RELES

34. *Noi assegut*
Gravat a l'aiguafort
26,5 × 20,5 cm
1963
Josep Branchat

35. *Gerro amb flors*
Acrílic s/tauler
100 × 77 cm
1968
Pilar Rosanes Sarrà

36. *Personatges III*
Aquarel·la i tinta s/paper
65 × 50 cm
1968
Col·lecció Auquè-Pitarch

37. *Figura de dona*
Oli s/tela
106,5 x 84 cm
XVI Medalla Tapiró Provincial 1968
Diputació de Tarragona
Museu d'Art Modern

38. *La corrida*
Aquarel·la i tinta s/paper
50 x 63 cm
1969
Manuel Sánchez Icart

39. *Ballarins de xarleston*
Acrílic s/tauler
100 x 75 cm
1969
Pilar Rosanes Sarrà

40. *Moulin Rouge*
Oli s/tauler
73 x 103 cm
1969
Josep A. Rosanes Sarrà

41. *Noi amb ocell*
Oli s/tela
114 x 87 cm
Sense datar (1969?)
Josep Branchat

42. *El turc*
Acrílic s/tela
91 x 65 cm
1972
Josep Branchat

43. *Noi del mocador vermell*
Oli s/tela
80 x 63 cm
1974
Col·lecció Auquè-Pitarch

44. *Dona amb au*
Oli s/tela
90 x 70 cm
Sense datar (1975?)
Col·lecció David Abelló (Reus)

45. *Escena de circ*
Oli s/cartró
104 x 73 cm
1975 (datat al revers)
Josep M. Brull

46. *La gitana*
Oli s/tela
72 x 58 cm
Sense datar (1975)
Manuel Sánchez Icart

47. *Home amb colom*
Grafit i tinta s/paper
33 x 25 cm
1978
Josep Branchat

48. *Pescador*
Grafit i tinta s/paper
32,5 x 25 cm
1978
Josep Branchat

49. *Figures i sabates*
Tinta s/paper
60 x 85 cm
1979
Josep M. Ribas i Prous

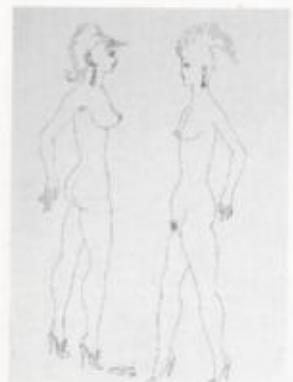
50. *Noia jove amb pomell de flors*
Oli s/tela
90 x 70 cm
1979
Josep M. Ribas i Prous

51. *L'estudiant*
Oli s/tela
65 x 81 cm
1979
Espuis

52. *Mercat de sabates*
Grafit i tinta s/paper
50 x 69 cm
1981
Josep Branchat

53. *Dues dones*
Tinta s/paper
32,5 x 23,5 cm
1984
Col·lecció Cervera-Verdés

54. *Banyistes*
Aiguada i tinta s/paper
65 x 50 cm
1988
Casa Peris

55. *Pintor abstracte (autoretrat)*
Tinta s/paper
50 x 68 cm
1989
Albert Sarrà

56. *L'arlequi*
Tinta s/paper
50 x 68 cm
1989
Pilar Sarrà

Siempre que he de hablar sobre la vida de un conciudadano, sea cual sea su faceta artística o humana, me vienen a la memoria aquellos versos que Konstandinos P. Kavafis escribió con motivo de un homenaje a un poeta que había muerto en la flor de la juventud. En aquel poema se insistía en el hecho que fuera un conciudadano quien hablara de las virtudes del artista: «Algo fino y de buen gusto. Tú podrás, eres la persona adecuada para escribir como es debido sobre uno de los nuestros». Y con aquella alta moralidad que el poeta griego ponía en las composiciones, terminaba el poema de recuerdo a Ammonis expresando el deseo que los versos tengan «algo de nuestra vida, que el ritmo y cada frase manifieste que un Alejandrino escribe sobre un Alejandrino».

También hoy, de una manera especial y vibrante, querría que se notara que un vila-secano escribe sobre un vila-secano. Porque, a mi entender, se trata de dar categoría universal al localismo. Sólo así los sentimientos y las expresiones consiguen encontrar su canal idóneo que es la palabra, el arte y la comunicación.

Hoy hablaré de Jordi Sarrà i Rabascall, nacido en Vila-seca el 13 de junio de 1935. Su biografía está trenzada con la luz viva del Mediterráneo, con los olores dulces de la tierna algarroba, los colores ocres de la viña y avellanos —cuando llega septiembre— o con la suavidad de las lluvias cuando éstas empapan los bancales de la verdura. Él tenía el color de nuestras calles y la voz, entre grave y matizada, de nuestros vientos. Por eso yo, que soy conciudadano suyo y le conozco el templo, puedo hablar de él y entender y pregonar ahora su vida y su obra. Es un vila-secano que habla de otro vila-secano.

En casa, enmarcada en madera blanca, tengo una caricatura de Sarrà. Está dibujada, sobre un cartón cualquiera, a lápiz carbón y representa a mi abuelo, Joan Tous i Massoni, de perfil, vestido con la típica blusa de payés y pañuelo al cuello. Este dibujo se realizó el 10-12-48, cuando Jordi Sarrà tenía trece años, mientras su padre trabajaba en la barbería de la plaza de Voltes. Entonces el abuelo Joan dijo que Sarrà prometía. En otro momento le pidió que dibujara una mujer abanicándose —una mujer con el abanico en la mano es una imagen que evoca el populismo de nuestras calles, en la iglesia o en el cine, durante el bochornoso verano— y, entonces, Sarrà comenzó a dibujar por un extremo del abanico y, como si fuera por arte de encantamiento, detrás del abanico fue perfilándose el brazo y después el rostro de una señora. A la sazón, mi abuelo Joan también dijo que Sarrà prometía, porque tenía técnica y sensibilidad para captar los movimientos y la luz.

Jordi Sarrà, en el año 1960, emprende su primer viaje a la Francia mitica y bohemia de posguerra. París ha sido durante muchas décadas el imán más poderoso que actuó sobre los artistas de cualquier parte de Europa o de América, especialmente desde un rincón orilla del Sena

llamado Montmartre. En esta plaza bulle la cultura con una fuerza inusual. No solamente la pintura, sino también la música, el pensamiento y la política que convirtieron Montmartre en una escuela de arte viva, agitadora y popular.

El joven pintor Sarrà se instala al lado del Sena, con los caballetes y lienzos y una vieja maleta donde, además de las ilusiones de juventud y de artista, tiene plegados los conocimientos aprendidos de los viejos profesores: del escultor J. Salvadó Voltes, Modest Gené o Ramon Viñes y de la Escuela de Artes y Oficios de Barcelona y de la Escuela Taller de Arte de Tarragona. Entre los pliegues de estos aprendizajes también tiene una cierta experiencia, aprendida en las exposiciones de Tarragona, Reus, Barcelona, algunas de ellas realizadas en colaboración con artistas ya consagrados, como Alfred Opisso. En aquella vieja maleta desplegada en pleno fragor de Montmartre se ve, sobre todo, un puñado de tierra vila-secana y el olor de sus campos y una chispa de aquella luz que chisporrotea como un sonido entre la piedra y la azada, o el silencio de las calles, cuando llega el atardecer, en el invierno... Es este mundo íntimo y local el que permite sacar adelante una obra propia y, por lo tanto, singular y universal.

Como singular fue su descubrimiento artístico y la entrada en el mundo de la cultura parisina. Él mismo lo contaba. Un día que se encontraba trabajando en la calle, con los caballetes, los lienzos y las pinturas preparadas sobre la acera —como hacía una multitud de pintores bohemios todos los días del año, desde años y años—, la puerta mal abierta de un automóvil que se había parado a ras de acera, le echó por tierra todo el instrumental de trabajo. La dueña del coche era Mme. Lucie Valore, viuda del pintor M. Utrillo. Como si fuera uno de aquellos accidentes fortuitos que hemos visto en tantas ocasiones en el cine, comenzó una tanda de disculpas y palabras que hicieron surgir, mientras recogían los papeles y los tarros esparcidos por el asfalto, el interés por aquellos dibujos y por el joven artista que los había hecho. En seguida se estableció una relación de amistad que permitió a Sarrà entrar en contacto con las salas de exposición de moda y entablar conocimiento con artistas europeos. Curiosamente, la puerta mal abierta de un automóvil facilitó el camino y sirvió para abrirle otras puertas: las puertas de la popularidad.

La producción artística de nuestro pintor pronto fue expuesta en las galerías de Cannes, París o Chanteauroux; se estableció un conocimiento con pintores de la categoría de Picasso, Fonjita, Van Dongen y Dalí. Sus dibujos y pinturas obtendrán una fuerte influencia de aquella corriente artística que en aquel momento aún tenía fuerza en Europa, como fue el expresionismo fauvista. Pero no se trata de una simple aceptación o copia fácil de la moda, sino que Sarrà la asimila y la rea-

dapta a la categoría de valores que él había aprendido de su pueblo. Es decir, personaliza el estilo y pone en los elementos de sus cuadros y dibujos aquella brizna de luz que encontramos en nuestras piedras, aquella evocación de olores del campo o en las fisionomías de las madres enterneidas por el peso de un hijo entre los brazos...

Después de una larga estancia en Francia —1960 a 1964— vuelve a Cataluña y comienza un nuevo período creativo que le permitirá conseguir, por ejemplo, la Medalla Tapiró de plata en Tarragona (1968) y exponer en las principales galerías y centros culturales del país: Barcelona, Tarragona, Mataró, Reus, Valls, Altafulla o Zaragoza.

Su última exposición fue en Vila-seca, el año 1989, en la Biblioteca Pública, y el acto se convirtió en un verdadero homenaje popular a su figura y a su obra. El pueblo encontraba de nuevo al pintor, pero, sobre todo, al amigo, al conciudadano. Mucha gente aún recuerda sus primeros dibujos —como el de mi abuelo, en un retazo de cartoncillo blanco, o de la mujer con un abanico en la mano— y su primera exposición, realizada durante la fiesta mayor del verano de 1952.

Jordi Sarrà i Rabascall murió en Reus el año 1990. No obstante, nos queda su obra.

La obra de Sarrà es difícil de encajar en un único molde estilístico. Si esto fuera posible no podríamos hablar de evolución, el mundo de las líneas y colores sería estático y, por tanto, condenado a morir. Ahora no voy a hacer una crítica pictórica de sus cuadros o dibujos, pero me parece que el suyo es un impresionismo más racional de lo habitual. ¿O es, tal vez, que nosotros conocemos el alma de sus cuadros y algunas veces el cuerpo? Es decir, sabemos de las cosas que alimentaron y motivaron la estructura de su obra y mucho de los paisajes y de las personas que trasladaba al papel, al lienzo. He dicho ya que es un vila-secano que habla de otro vila-secano. Y eso, a veces, puede traicionar la crítica, pero nunca —eso sí que no— la admiración y la estima por una persona que es de los suyos.

El Ayuntamiento de Vila-seca y yo mismo nos sentimos muy satisfechos de poder recoger en este catálogo la obra posible de Jordi Sarrà. Era una deuda que nos habíamos impuesto delante del hombre que, con sus pinceles y lápices, ha dado a conocer una nueva imagen del pueblo, que ha aportado un poco más de luz y color al mundo del arte contemporáneo. Y ha sido con luz y color de los nuestros, por eso creo que hoy somos un poco más universales.

No sé si, como escribió Kavafis, la palabra de reconocimiento y de homenaje habrá sido lo bastante clara y brillante. Cuando menos, sólo pretendía hacerlos ver que la obra de Sarrà tiene «algo de nuestra vida». Y solamente por eso ya es importante.

Josep Poblet i Tous
Alcalde de Vila-seca

EL JUEGO Y LOS SUEÑOS EN LA PINTURA DE JORDI SARRÀ

Bernardino Graña, un pulcro poeta gallego que tuve de profesor de literatura en el Instituto de Reus, refiriéndose a la pintura de Jordi Sarrà, hablaba de una magia, de una taumaturgia de los pocos que saben jugar con el fuego del espíritu. Evidentemente, Jordi Sarrà jugó con el fuego del espíritu. Pero todo juego implica un riesgo, y aún más cuando el fuego es el elemento. Nuestro pintor fue consumido por este fuego del espíritu; enseguida lo dio todo prematuramente. Sin embargo, su generosidad artística no le fue reconocida del todo y los caminos de la soledad aislaron su arte. De la época de plenitud del pintor, Bernardino Graña dijo: «Sarrà-pintura es una fiesta». Es una insistencia sobre la idea del juego. La pintura de Jordi Sarrà es una pintura lúdica. Lo fue hasta el último momento, a pesar de todo, porque el juego no está enemistado con los sueños. En el año 89, un crítico de «La Vanguardia» decía: «allí donde creemos encontrar una expresión más personal, cercana al realismo mágico, está en sus dibujos». En los dibujos, la fase lúdica está aún más manifiesta. La línea pura del dibujo sigue una trayectoria audaz y juguetona. Con un recorrido minucioso, hace de la anécdota un juego de galanterías en los dibujos de la época de París, en los años 60; los más representativos son los que nos ofrecen la repetida dama con los más variados modelos de sombrero, de una imaginación inagotable, y los dibujos de unos fabulosos montones de zapatos, todos prodigiosamente diferentes. Unos desnudos en elegantes posiciones deportivas nos recuerdan escenas helénicas. Poco después incorporó el color en el dibujo: la «maternidad» del año 88 es una muestra. La ternura y la serenidad se reflejan en los rostros de esta maternidad. El sentimiento filial de Jordi Sarrà se manifiesta claramente. La figura del arlequín fue uno de los motivos que más menudearon en la obra de Sarrà. En sus arlequines intenta alcanzar el paso de la juventud. Es una lucha personal. La soledad de sus arlequines rezuma un cierto amargor sólo atenuado por los colores encasillados en las figuras romboides de la malla. Jordi Sarrà, en cada pintura, deja un jirón de si mismo, y su espíritu de artista se fue rajando. Solamente los sueños podían ofrecer calor a su fría soledad.

Joan M. Pujals
Conseller d'Ensenyament
i Diputat al Parlament de Catalunya

ENTRE LA REALIDAD Y EL SUEÑO

En un principio, la idea de pueblo, de comarca, de nación, es algo abstracto y vaporoso, difícil de entender. Cualquier idea parece que necesita de un mínimo soporte material o de otra referencia para poderla asimilar y recrearla en todo su valor y extensión.

Y este soporte es la vida cotidiana, entendida en un sentido amplio. Tan amplio que incluya las carreteras de un espacio geográfico, las sociedades y las industrias, la voz y las canciones, el ocio, los monumentos, la comida, el carácter de su gente, los hilos políticos y el aire y su luz, el sufrimiento de las personas...

Todo esto y más son los hilos con los que vamos tejiendo la idea de pueblo, de comarca, de nación. Es decir, del entramado de la vida social y culta. De esta manera aquella idea inicial abstracta acaba por cristalizar en la más bella de las realidades, donde el hombre encuentra la mejor sazón. Algunas personas o colectivos son especialistas en descubrirnos las realidades y los sueños de nuestro entorno y en cuajar la belleza que nos rodea. Los pintores, por ejemplo.

En estos momentos, con relación a la exposición y publicación en catálogo de la obra pictórica de Jordi Sarrà —que con gran acierto a reuniendo el Ayuntamiento de Vila-seca—, pienso en las grandes aportaciones al carácter de pueblo, de comarca y de país que han hecho infinidad de gente y colectivos. Sin darse cuenta apenas, todos ellos nos han provisto de un patrimonio que hoy en día nos identifica. Y, sobre todo, nos aporta variedad, fuerza y solidez. Nada importa los estilos o los caminos elegidos. Ya he dicho antes que un pueblo, una comarca o un país, sólo se sienten vivos si su tejido es plural y lleno de espesor. Y en cualquier tiempo y época.

Con este sentido, la obra de Jordi Sarrà Rabascall (Vila-seca, 1935-Reus, 1990) es una aportación más, original, valiosa y variada, al patrimonio de esta comunidad. Su obra es entre fantasiosa, dura, infantil y fotográfica, como si hubiera querido retratar el mundo contemporáneo desde diversos ángulos. Y es esta variedad de enfoques, este pluralismo de Sarrà, lo que nos había hecho pensar en el patrimonio social de nuestro pueblo, de nuestra comarca y de nuestro país.

Artistas como Sarrà ayudan a consolidar las ideas abstractas sobre la geografía y el hombre. Su mérito principal era que pintaba sueños e ideas, pero con la gracia de dejar en cada pincelada —voluntariamente— más elementos para el sueño y la imaginación. De esta forma la fuente creativa no se agota y contribuye a hacernos más viva la existencia.

Josep Mariné i Grau
Presidente de la Diputació de Tarragona

PINTURA DEL INSTINTO Y DEL CORAZÓN

Analizar según criterio nuestro a las personas que, por diferentes motivos, han convivido con nosotros, se nos hace difícil. No es nada fácil ajustarlas en la realidad objetiva, porque entre ellas y nosotros existe el sentimiento que surge de la convivencia y de una profunda amistad.

Dicho esto, no quiero, en este comentario, seguir el orden que sería propio de una amplia biografía, sólo quiero iniciar unas pequeñas pinceladas que tienen su origen en la obra y en los recuerdos que el amigo Jordi nos ha dejado. De ningún modo podremos conocer su gran personalidad si no entrelazamos su obra con sus actitudes y el entorno del que fue protagonista.

Él ha sido una persona que nos ha dejado un recuerdo muy entrañable a todos los que lo hemos tratado. Fue muy estimado y querido, tanto por su bondad como por su generosidad. Su carácter tímido y emocional generaba a su alrededor actitudes muy diferentes, pero quienes lo conocíamos profundamente entendíamos la filosofía que aplicaba a todas las cosas y descubríamos, día a día, nuevos valores de su intenso sentimiento poético que impregnaba toda la expresión de su obra. Por otro lado, era incomprendido debido a su timidez y a su actitud sentimental que, posiblemente en determinados momentos, fue la causa de una soledad que lo hirió incluso físicamente, hasta el triste y prematuro fin de su vida.

Si observamos su obra, veremos como se desarrolla un proceso muy significativo, desde su inicio hasta el final. En este proceso queda demostrada su gran personalidad, en el transcurso del cual la evolución de su obra queda condicionada de forma sólo circunstancial. Comienza con una preocupación por la fidelidad objetiva, tal y como se manifiesta en todo inicio en el campo artístico, pero vemos en este comienzo como se inicia ya la lucha por expresar su mundo interno, el mundo subjetivo del cual, más tarde, nacería la temática que lo caracterizó. Así, poco a poco, rompe con la fidelidad objetiva para sumergirse en el verdadero mundo interno.

Probablemente muy influenciado por su trabajo como delineante, se dedicó algún tiempo al dibujo a la tinta. Su obra llegó a ser un trabajo preciosista y de gran riqueza gráfica. Su fantasía utópica se recreó en la concepción de imágenes masculinas y femeninas ejecutadas desde una óptica orientalista, casi gaudiniana, entre zapatos, sombreros, carrozas y balcones.

Después, esta visión fue tomando cuerpo a medida que iba integrándose en el mundo del color, por medio del cual se expresa de forma

muy personal. Comienza la huida de estas experiencias iniciales, se rebela contra su propio entorno y emprende el camino de la aventura. Se traslada a París. Ha escogido y ha descubierto un mundo que se acerca a todo aquello que él soñaba y en el que podrá hacer realidad su utopía espiritual. La escuela de París es su espejo, el lugar histórico de la presencia de artistas bohemios convertidos en pintores que han alcanzado el éxito y la fama desde su obra contraria a toda expresión tradicional. París es Picasso, Chagall y el mismo Utrillo, con quien, por mediación de su viuda, conecta a través de los ambientes del recuerdo y del sentimentalismo en los que proliferaban los clowns, el arlequín, las bailarinas, etc.

Esta influencia penetra en su obra, que se convierte en una pintura fresca y ágil, cargada de emociones, que acentúa todos los sueños contenidos. Lejos de los esquemas formales que impone el academicismo, aclamado por nuestra sociedad esnob y burguesa, realiza en su obra un ejercicio inventivo a base de líneas y color, que llega a ser una forma de expresión alejada de los conceptos impresionistas. Con esta sintaxis visual consigue establecer la relación entre su capacidad intelectual y su potencia emocional, que sitúa su obra entre el fauvismo y el expresionismo. Mediante el color nos sugiere su propio sentimiento, nos muestra su interior expresado en imágenes, que equivalen absolutamente a su emoción sensual. Las figuras representadas forman parte, en la mayoría de los casos, de una superficie de textura inacabada, con lo que nos hace entender, plásticamente, aquella íntima rebeldía suya hacia su propio trabajo.

Finalmente, y sin ninguna voluntad de definición, podríamos hablar de su obra como de la *pintura del instinto y del corazón*, una obra que refleja su indiscutible personalidad, que desgraciadamente no ha sido nunca reconocida ni valorada, como jamás se ha reconocido ni valorado su fidelidad a aquella inalcanzable utopía que fue signo irrenunciable de su propia vida, que invirtió, desinteresadamente, como testimonio de su tiempo.

Ramon Ferran

BREVES COMENTARIOS A DOS CUADROS DE JORDI SARRÀ

CALLE MAYOR (2)

A los trece años, Jordi posee unos conocimientos de perspectiva, luces y sombras y un dominio de la técnica pictórica sorprendentes.

Jordi recordó siempre con nostalgia su infancia y el escenario donde transcurrió: las personas, la tranquilidad de una Vila-seca sin coches, la familiaridad de la gente que el adolescente observaba con afán de conocer.

Los pueblos son la estructura del alma colectiva y influyen sobre el individuo tanto como el clima, la comarca o las tradiciones.

Esta es la imagen de la Vila-seca anacrónica que quedó siempre sumergida en el alma del pintor, cuya perspectiva se abre delante de nuestros ojos para invitarnos a entrar y, sencillamente, a pasear.

PLAZA DE VOLTES (25)

El hombre siempre ha indagado su alrededor para conocer el mundo donde vive y la naturaleza humana. Es con este afán con el que el artista comienza a observar y a representar el mundo exterior bajo una visión nueva y, a medida que lo va conociendo, su obra se va haciendo subjetiva.

En este cuadro, Jordi nos muestra su Plaza de Voltes solariega, olvidando la concepción del espacio y de la perspectiva tradicional y haciendo los volúmenes más geométricos y la pincelada más atrevida, para ofrecernos así una obra más personal.

Este cuadro nos invita a acercarnos al arte o a cualquier cosa que queramos conocer, abiertamente, con una visión nueva, la misma de aquel que ve el mundo cada mañana como si fuera nuevo.

Dolors Molas
Comisaria de la exposición